

ÅRSTIDS BREVET

STEINER
BARNE
HAGENE

pedagogikk i de første 7 år

I NORGE
VÅR 2012

Bilde: Solveig Berntsen

Neste deadline: 1. mai 2012.

Omslagsbilder: Eplekartan Steinerbarnehage.

Årstidsbrevet

Utkommer med fire nummer hvert år og utgis av Steinerbarnehageforbundet i Norge,
e-mail: forbundet@steinerbarnehagene.no
Sekretær: Grete Gulbrandsen, telefon: 957 23 918 (mandag).

Steinerbarnehageforbundet er medlem av det internasjonale steinerbarnehageforbundet, IASWECE, www.iaswece.org

Redaktør:

Mette Johannessen, tel.: 612 78 246.

Redaksjonsråd:

Styret i Steinerbarnehageforbundet i Norge.

Årstidsbrevet henvender seg fortrinnsvis til forbundets medlemmer og er en felles arena for å drøfte faglige spørsmål. Tidsskriftet er også tenkt for alle med interesse for Steinerpedagogikk og barns oppvekstvilkår generelt.

Årstidsbrevet baserer seg på bidrag som inneholder:

- * egne erfaringer, observasjoner og undersøkelser, samt forskning;
- * praktiske gjøremål og pedagogiske innspill;
- * innlegg angående litteratur og kildematerialer;
- * tilbakemeldinger og spørsmål.

www.steinerbarnehagene.no

Innhold

4	Opp på jorden	18	"Den som kommer først blir tørst"
<i>Espen Thveten</i>
5	Fra redaksjonen	20	Vækst eller oppvækst?
- Mere tid til barnene (del 3)
<i>Helle Heckmann, Maria Reumert Gjerding</i>
6	Nytt fra styret	24	Barnehagestevnet 2012
<i>Hurum</i>
8	Glimt fra prosjektarbeid i Cape Town
<i>Eldbjørg Gjessing Paulsen</i>	25	Tilbakeblikk på oppstart og tilvenning
<i>Eli Jorunn Kleven</i>
10	To punktvis innblikk i småbarnskurset
<i>Grete Gulbrandsen, Bjørg Lobben Røed</i>	26	Årstidsglimt
fra Regnbuen Steinerbarnehage
<i>Inese Upena</i>
12	Aspekter ved barnets utvikling
Avslutende del
<i>Frode Barkved</i>	28	Det lille grå egget
<i>Anita Berge</i>
14	Ettåringen i barnehage
<i>Eli Jorunn Kleven</i>	30	Sakset:
Private barnehager og lokalpolitikere
på Nesodden i samtale
<i>Bjørg Lobben Røed</i>
15	Gullkorn fra Regnbuen
<i>Inese Upena</i>	32	Annonser
16	Vi må ta vare på den barnlige gleden
<i>Hanne Kvaløseter</i>	34	Kalender
17	Utenfor barnehageporten
<i>Margrete Wiig</i>		

Bidrag til neste nummer

sendes til redaksjonen senest:
1. februar, 1. mai,
1. september, 1 november.

Adresse:
Mette Johannessen,
Birkebeinerveien 18,
2618 Lillehammer.

aarstidsbrevet@hotmail.com

Telefon: 61278246/98836108

Abonnement:

Årsabonnement koster kr. 200.-.
Abonnementet løper til
oppsigelse foreligger.

Medlemskap i Steinerbarne-
hageforbundet inkluderer et
abonnement.

Stillingsannonser

for medlemsbarnehagene er
gratis.
For andre annonser: kontakt
redaksjonen.

www.iaswece.org

Opp på jorden...

Tidligere publisert i På Væg 1979-4

Opp på jorden står jeg glad,
trygg på mine ben,
og med sikre skritt går jeg
på den harde sten.
Aaaaaa.....

- står bredbeint i ro

- vi går med sikre skritt rundt i ringen

Høyt i luften hopper jeg.
Hvis jeg hadde vinger
fløy jeg meg en liten tur,
som seg fuglen svinger.
Aaaaaa.....

- vi hopper høyt og "flyr" omkring

Ut i vannet svømmer jeg
på den sølvblå bølge.
Og fra fisken lærer jeg
opp - og - ned å følge.
Aaaaaa.....

- vi lager bølger med hendene,
opp - og - ned med handbevegelsene

Opp til solen skuer jeg,
hun som på meg lyser.
Solens stråler varmer meg,
slik at ingen fryser.
Aaaaaa.....

- vi lager skygge over øyene med handen -
åpner armene, tar imot varmen, og ender med
hendene på brystet.

Oversetning: Isolde Hofstad

Steinerbarnehagene i Norge

Her er Årstidsbrevets første utgave i 2012 og man skulle tro det var for sent å ønske Godt Nytt År i mars, men i middelalderen var det nettopp i mars at nyåret begynte: frø kommer i jorden, solen varmer på ny, de første vårblostmene i solveggen knopper seg. Med våren starter en ny livssyklus.

I dette Årstidsbrevet har flere kollegaer sendt inn fortellinger fra hverdagen i barnehagen. Årvåkne og åndsnærværende observeres barn i samhandling og lek.

Det nonverbale språket som vi "leser" utav de trallende, springende, stille eller boltrende barnekroppene blir til meningsfulle ytringer.

Å forstå slike ytringer er en anerkjennelse av barns erfaringsverden.

Å ta konsekvensene av slik ikke-verbal kommunikasjon er å ta barns rett til medvirkning på alvor.

Det er denne ordløse dialogen mellom voksne og barn som ligger til grunn for mye pedagogisk kløkt. Slik skaper gode observasjoner god pedagogikk.

Takk for alle bidrag. til Årstidsbrevdugnaden.

Vi sees på barnehagestevnet på Hurum i mai.

Vårhilsen fra redaksjonen,

ved Mette Johannessen.

Nytt fra styret

I januar 2012 har vi hatt et styremøte. Vi forberedte møtet med RSH i februar der vi skal planlegge kurs som studentene eventuelt kan delta i.

Det som er det mest sentrale spørsmålet i barnehagesektoren nå er "Kvalitet i barnehagen". Hva kan vi bidra med i denne debatten? Vi trenger økt forståelse for områder innen ledelse, småbarnspedagogikk, kommunikasjon, det å være nyutdannet førskolelærer, voksenrollen, barn- og impulsadferd, holdninger og oppfatninger om barns oppvekst for tiden og foreldreveiledning. Alt dette kan sammenfattes i "Kvalitet i barnehagen". Vi ser fram til dette samarbeidet med RSH.

Statistikkskjemaene fra alle barnehagene er kommet inn og Margrete Wiig gjør bearbeidelsen av disse. Det blir spennende å se hva denne kartleggingen viser oss. Resultatet kommer på Årsmøtet. Styret i Steinerbarnehageforbundet sendte ut et skjema slik at vi kan få en bedre oversikt og kunnskap om medlemmene og deres behov. Skjemaet som er sendt ut er et tiltak på bakgrunn av vedtaket som ble gjort på årsmøtet om større aktivitet blant medlemmene. Statistikken kan hjelpe oss å kartlegge barnehagenes behov.

Det er skrevet en høringsuttalelse i forbindelse med bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling i ikke-kommunale barnehager. Denne høringen er sendt til alle Steinerbarnehagene. Steinerbarnehageforbundet er høringsinstans når nye lover og endringer skal gjennomføres. Høringssvaret kan leses på neste side.

Det har vært Årsmøte i Norene, i Stockholm hvor Bjørg Lobben Røed og Grete Gulbrandsen var tilstede fra Steinerbarnehageforbundet

NORENE-programmet har som mål å produsere steinerpedagogisk forskning, doktorgradsarbeider og andre akademiske publikasjoner på nordisk basis. Forskingen vil ha betydning på 3 områder:

1. For å utvikle bedre kunnskaper om steinerpedagogikk og utvide pedagogikkens teorigrunnlag for i større grad å kunne bli en stemme i den akademiske samtalen om skole og undervisning.
2. For å gi lærere verktøy til å fordype og videreutvikle sine arbeidsformer å sørge for nødvendig faglig pedagogisk – metodisk utvikling i steinerskolene.
3. For å styrke profesjonsutdanningens status som akademiske læresteder. Eget referat følger fra dette møtet.

Vi hadde småbarns kurs på Berle, RSH 2. og 3. februar med 35 deltagere. Det var to fine dager og det er stort ønske om flere slike kurs. Neste gang er 19. og 20. mars. Se eget referat fra dette.

På Verdensbarnehagestevnet i Dornach vil Grete Gulbrandsen, Gro Løkken og Mette Johannessen delta fra Steinerbarnehageforbundet i Norge

Så håper vi at det nye mailsystemet fungerer hos dere alle, slik at vi kan nåes på vår fellesmail steinerbarnehage.no, som vi har vedtatt på forrige årsmøte.

Med gode ønsker om en fin karnevalstid
Bjørg Lobben Røed, Styreleder.

Forbundets styre:

Grete Gulbrandsen (gretegul@gmail.com) er sekretær i 30 % stilling. Hennes engasjement varer til 2014. Grete arbeidet som førskolelærer fra 1973 i privat og offentlige virksomheter. Har vært 10 år i Steinerskolen som klasselærer, og er styrer på Linden Steinerbarnehage.

Bjørg Lobben Røed (lo-roed@online.no) er styreleder og arbeider opp mot steinerskoleforbundet, PBL og har 30 % stilling. Hun er innvalgt til 2015. Bjørg har arbeidet med steinerpedagogikk i over 25 år, både i barnehage og skole. Hun er styrer i Aurora Steinerbarnehage på Nesodden som hun startet 1990.

Mette Johannessen (aarstidsbrevet@hotmail.com) har 10 % stilling som IASWECE-representant og 20 % for å redigere og distribuere Årstidsbrevet. Hun er innvalgt i styret til 2017. Hun har arbeidet med steinerbarnehagepedagogikk i mer enn 20 år, både i Sverige og Norge. For tiden er hun 1. klasselærer på Steinerskolen i Lillehammer.

Gro Løkken (groeland@online.no) fra Drammen er innvalgt til 2016. Hun har i en årrekke arbeidet med helsepedagogikk i Sverige. Hun er nå styrer ved Solstreif Steinerbarnehage i Drammen.

Høringsuttalelse om bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling i ikke-kommunale barnehager

Steinerbarnehageforbundet er meget positive til en ny høring rundt utbytteregulering og imøte-ser det nye forslaget.

Offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal komme barna i barnehagen til gode.

Det er en selvfølge at offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal komme barna i barnehagen til gode. Men det ligger noen forutsetninger her som må være på plass for at det skal kunne opp-fylles helt etter forskriften.

Det forutsetter at likebehandlingen mellom kommunale og ikke kommunale barnehager er på plass og at riktige tilskudd kommer frem til barnehagene.

Det store flertallet av private barnehager går ikke med overskudd. Over en tredjedel av private barnehager gikk ifølge departementets egne rapporter med underskudd i fjor.

Det er nødvendig med presiseringer slik at denne prosessen med likebehandling går raskere og at det blir forutsigbart for barnehagene.

Revisjonsplikt

Kommunene har allerede i dag sanksjonsmuligheter overfor private barnehager de mener ikke bruker pengene de mottar riktig. Utbytte i de private barnehagene er ikke det store problemet i sektoren. Hovedproblemet er at kommunene ikke betaler det de skal til de private barnehagene etter likebehandlings reglene.

Nylig er reglene for revisjon av små aksjeselskaper endret, slik at selskaper med omsetning under 5 millioner kroner årlig kan velge om de vil ha revisor. Da blir det selvmotsigende å gjøre andre regler gjeldende for barnehager. De bør ha den samme beløpsgrensen for krav om revi-sjon, uansett om de er organisert som ENK eller AS. Dette er en merkostnad for barnehagene.

Kapitaltilskudd

Steinerbarnehageforbundet savner at det ses nærmere på kapitaltilskuddet i høringsnotatet, noe som ble lovet i Forskrift om likebehandling. Gjennomsnittstilskuddet er for lite til å dekke kostnadene i barnehager med nybygg. Et sted må barnehagene ta pengene fra. Dette kan da være en vesentlig grunn til at personalkostnader og pensjonsordning må være lavere i private barnehager fram til likebehandling blir en realitet.

Kvalitet og mangfold i barnehagen

Steinerbarnehageforbundet mener det bør være frihet og handlingsrom innenfor gjeldende ram-meplan og lovverk. Dette sikrer kvaliteten i barnehagene. Rammen må styrke mangfoldet. Det er mange som driver barnehager av ideelle grunner og legger ned mye egeninnsats og entu-siasme i arbeidet. Det er det viktig å ta vare på og ikke regulere bort friheten til å skape med glede.

Mari Rise Knutsen (mari.rise.knutsen@hotmail.com) er innvalgt til 2012.
Har offentlig- og steinerpedagogisk førskolelærerutdannelse. Gjestelærer på RSH. Har arbeidet siden 2002 i Eventyrbrua Steinerbarnehage, som pedagogisk leder, og nå som daglig leder.

Sigbjørn Hegland (sigheg@gmail.com) fra Stavanger er innvalgt til 2013.
Er utdannet på deltidsutdanningen på RSH. Han er pedago-gisk leder for 1. klasse på Steinerskolen i Stavanger.

Astrid Helga Sundt (astrid.sundt@gmail.com) fra Bergen er innvalgt som vara til 2013.
Hun tok master på RSH 2007. Har arbeidet mange år i Tryllefløyten og er nå styrer ved Eplekartan Steinerbarnehage, Bergen.

Hege Næsheim (hege@nexit.com), som arbeider ved Solrosen Steinerbarnehage i Oslo, er innvalgt som vara til 2012.

Glimt fra prosjektarbeid i Cape Town, Sør Afrika

Eldbjørg Gjessing Paulsen

Arbeidet i Sør Afrika har pågått siden 1999 og vil forhåpentligvis fortsette mange år fremover. De siste årene har jeg deltatt i ulike prosjekter rundt Cape Town gjennom CCE (Center for Creative Education). Prosjektene har vært og er knyttet opp mot veiledning og undervisning av kvinner i Townshipen som driver barnehager. I tillegg er det stort behov for opprusting av etablerte barnehager, samt hjelp til etablering av nye.

Det innebærer en god del møtevirkosomhet, planlegging og ikke minst evaluering. I tillegg kommer det finansielle som er en viktig del for at arbeidet i det hele tatt kan fungere.

Referater fra arbeidet som blir gjort der nede er blitt sendt ut en gang i året, men denne gangen vil jeg gi dere et bilde på det arbeidet som blir gjort resten av året når jeg ikke er i Cape Town.

Det er CCE som driver seminaret, og som underviser og veileder kontinuerlig gjennom hele året. CCE er avhengig av mange, både store og små initiativ som er med og støtter på ulike måter, og vi er en av disse.

Selv om det er jeg som reiser en gang i året for å hjelpe til, er det mange som er med på å gjøre det mulig:

- IASWECE som støtter prosjektet og dekker reiseutgifter hvert år.

- Stjerneglimt Steinerbarnehage som lar meg dra hvert år og kolleger som tar på seg ekstra arbeid.

- Foreldre, venner, Steinerbarnehager og andre som er med å bidra rent økonomisk slik at vi kan realisere prosjektene.

Noen eksempler:

- Foreldrene i Stjerneglimt har vedtatt at 50% av all inntekt på julemarked går til arbeidet.

- Inntekt fra dukketeater som blir fremført av de ansatte går til prosjektet. I år hadde vi et afrikansk eventyr; «Kwelenga, en zuluprinsesse» med musikk fra Mamaliye.

- Brødbaking i barnehagen sammen med barna, som selges dyrt til foreldre. Denne ideen fikk vi fra Stavanger som i flere år har bakt brød og sendt inntektene til arbeidet i Sør Afrika.

- Søknader til bedrifter og organisasjoner om bidrag. Vi fikk blant annet napp hos Idrettsfinans som gav oss 3 x 10.000 over tre år.

- I løpet av disse årene har vi fått stor støtte fra andre steinerbarnehager (innsamlinger på stevner, kronerulling, utlodning osv.) og enkelt-personer.

I tillegg, så langt det lar seg gjøre tar jeg med kofferten full av ting som kan brukes i barnehagene der nede.

Bidragene kommer ikke av seg selv, det må skrives søknader, rapporter og takkebrev. Dette er frivillig arbeid som gjøres her hjemme med jevne mellomrom.

Alle inntektene går selvfølgelig uavkortet til prosjektet.

Det har vært og er et spennende arbeid og vi ser at det ikke bare er positivt for barna i Sør Afrika og de som driver barnehagene der, men også for oss her hjemme. Engasjementet fra foreldre og ansatte i barnehagen er med på å skape en global interesse som barna får med seg uten store forklaringer.

Særlig morsomt var det ett år hvor barna gav fra seg en genser hver som jeg tok med meg. Vi tok bilder av barna som hadde på seg sine gensere her hjemme og tok tilsvarende bilder av barna i Afrika som hadde fått deres genser. Det var stor stas å se et annet barn med deres genser på.

I år drar noen av oss på studietur til Cape Town. Da blir vi flere som kan fylle koffertene med ting det er bruk for på en småbarnsavdeling. Blant annet vil barna på Stjerneglimt

velge ut en av lekene sine med en liten hilsen som de vil gi til barna i Cape Town. Gjennom arbeidet som har pågått over så mange år, har de fått et forhold til barnehagene gjennom bilder og fortellinger.

Det er hele tiden små drypp vi kommer med, men på sikt tror jeg det er nettopp det vi trenger, både vi som bidrar og de som mottar.

Hilsen alle oss i Stjerneglimt,
Eldbjørg Gjessing Paulsen.

P.s. Vi har fremdeles samme konto:
Afrika konto, Center for Creative Education:
2801 036 0066 hvis noe vil bidra...

To punktvisse innblikk i småbarnskurset

2. og 3. februar

i regi av Steinerbarnehageforbundet og RSH.

1.

Om barnebeskrivelser, det å øve å se de yngste barna og deres individualitet. Det de minste barna trenger av oss er at vi våger å involvere oss følelsesmessig, at vi både gir omsorg og kjærlighet uten å være redde for at vi på den måten mister vår profesjonalitet. Barnet som starter i barnehagen som ettåring og er helt i starten av sin begynnende tilknytning og må få oppleve å være i en kjærlighetsfull stemning. Barnet som opplever å møtes individuelt styrker sin utvikling. Alle handlinger med barn må være fylt av kjærlighet, slik må kvalitet forstås. Vennskap med barn gir oss mulighet til å forstå det de ber om.

Vi voksne må arbeide med oss selv for å kunne komme i kontakt med barnets sanne vesen.

Vi må skolere oss for å unngå å gjøre antagelser om hva som skjer med barnet. Vi må komme bak iakttagelsene og studere fenomenene som ligger gjemt.

En barnebeskrivelse må lede til en realitet om hvem barnet egentlig er, vi må øve evnen til å lese barnet.

Det er tre områder som den som arbeider med de yngste barna må være seg bevisst:

- Takknemlighet. Evnen til å ta imot med et åpent sinn det som kommer en i møte. Takknemligheten øker når den pleies og vil virke inn på barnet som møter dette i sine omgivelser.
- Kjærlighet. Denne vokser gjennom å vise interesse for verden og de menneskene som omgir en. Kjærligheten vokser ut av sin egen kraft og kan ikke bli "villet".
- Viljen til å gjøre det man må. Her er det evnen til å være hel i de praktiske oppgaver man har påtatt seg.

Etter dette så vi litt på hvordan negative ord kan erstattes med positive og hvordan det skaper helt andre inntrykk av det barnet vi beskriver.

Når vi så skal til å gjøre dette i praksis finnes det mange ulike veier å gå på. Det er av betydning at beskrivelsene er objektive og ikke

fylt med synsing. En måte er:

- Fra det ytre og innover
- Hvordan ser barnet ut, fysisk
- Hvordan beveger det seg
- Grov- og fin motorikk
- Preferanser
- Mat
- Aktiviteter
- Vennskap

Det vi er, er viktigere enn det vi gjør, det er den vi er som barnet etterligner.

Kilder:

Renate Long-Breipol, Australia

Carmen Dalli, New Zealand

Dagen etter innledet jeg til en samtale om rommet der de yngste skal få utfolde seg.

Her så vi litt tilbake på dagen før og tok opp igjen stemningen det "presteligende". Hvordan skulle en slik stemning komme til syne i rommet? Farger, møbler, leketøy og tekstiler sammen med den holdning de voksne har. Hvor er barnet i sin utvikling på den minste avdelingen? Her hadde Bjørg et godt innlegg om utvikling, som jeg rask oppsummerte slik:

- Ettåringen i vippealderen trenger ro og plass
- Toåringen samler, vi trenger vesker, kasser og skuffer, og ting å samle
- Treåringer leker at noe er noe. Vi trenger, koppestell, dukker, dyr, tepper.

Ja, listen kunne bli lang!

Så fortalte vi hverandre om gode grep som var blitt gjort i alle barnehagene. Det var spennende! Kort sagt; alle har delt opp store rom og laget mindre lekeområder for å skape mer ro.

To søyler ble presentert

- Sannhet
- Skjønnhet

Begge som kvaliteter i vår bevissthet rundt utfordringen å skape gode rom.

Men, igjen handler det først og fremst om å være en sann voksen som er bevisst sine handlinger.

Grete Gulbrandsen

2.

Utviklingstrekk fra 1- 3 år knyttet opp til de syv kompetanseområdene

0 -1 år

Tre nødvendige elementer som må understøttes:

- Å bygge opp barnets tillit til omsorgspersonene.
- Å bygge opp barnets trygghet og stimulere de følelsesmessige relasjoner.
- Å tilrettelegge for barnets trang til å utforske verden omkring.

1 - 2 år

- Barnet begynner å fokusere på ting og hendelser.
- Nøkkelord er selvkontroll og selvstendighet.
- Barnets impulser er fremdeles ute av kontroll.
- Parallelek er vanlig.
- Barnet begynner å snakke sammenhengende og forståelig.
- Andre barn plasseres under eller over barnet på rangstigen.
- Barnet kan forstå konsekvenser.
- Tenkemønsteret er relativt konkret.

2 - 5 år

I de første fem årene er barnet svært ego-sentrisk. Det kan kun se ting ut fra sin egen situasjon

Barnets tålmodighetsevne utvikles. De tolerer frustrasjon i en større grad enn tidligere

I denne perioden er det viktig for barnet å føle at det kontrollerer sin egen verden ved å si nei ofte.

- Det er normalt å fokusere aggresjonen på ting eller personer.
- Lek er en viktig del av utviklingen.
- Det er normalt å ha imaginære venner.
- Barnet begynner å utvikle en innvendig så vel som utvendig kontroll.
- Den sosiale læringsprosessen er i gang.
- Barnet begynner å forstå hva som er sosialt akseptabelt.
- Språkutviklingen er i sin viktigste fase.
- Kjønnssidentiteten formes.

Vi gikk igjennom kompetanseområdene

1. Språkkompetanse
2. Kropps- og bevegelseskompetanse
3. Fantasi og kreativitetskompetanse
4. Etisk og moralsk kompetanse
5. Sosial kompetanse
6. Sanse- og iakttagelseskompetanse
7. Motivasjon og konsentrasjonskompetanse

Disse ble knyttet opp mot hva et barn fra 1- 3 år utvikler av kompetanse. Likeledes gikk vi igjennom følelses-, syns- og hørselssansen hva kan forventes i denne perioden. Tilslutt gikk vi igjennom en handlingsplan som gjelder biting og småbarn. Dette er en problematikk de fleste opplever som arbeider i småbarns-grupper.

Björg Lobben Røed

ASPEKTER VED BARNETS UTVIKLING

Belyst gjennom syvårsperiodene

Frode Barkved

Avslutning på artikkelserien fra 2002 i fjorten deler.

I en kronikk i Stavanger Aftenblad i april 2001, skriver Trond Wormestrand, informasjonsleder i Fremtiden i våre hender:

”– Ufattelige mange vil være depressive i 2020, leser jeg i en dansk avis.

Det er professor i psykiatri Tom Bolwig ved rikshospitalet i København som ytrer seg. Han bygger på prognoser fra Verdens Helseorganisasjon (WHO) som forteller at depresjon blir den fremste årsaken til arbeidsudyktighet i verden om tjue år. Jeg leser også at den franske psykoanalytikeren Julia Kristeva kaller melankolien vår tids farsott.

Hvorfor blir så mange av oss rammet av gledeløshet, tiltaksløshet og knugende tristhetsfølelse?”¹

Wormestrand er ikke alene om disse iakttakelsene.

I svensk presse kunne man i sommer lese at flere og flere barn tar antidepressive midler. Den største økningen fins blant de yngste. Utskrivningen av midler til barn mellom 10 og 14 år, i løpet av de fem siste årene økt med 500 prosent. I alderen 15 – 19 år er økningen cirka 250 prosent. Videre heter det:

”Til og med barn i førskolealderen søker hjelp, spesielt før skolestart. Men antidepressive midler til barn under 13 år skrives bare ut unntagelsesvis.”

Mellom linjene leser man at en av grunnene til økningen har å gjøre med at man har fått et flerkulturelt samfunn med mange barn som har foreldre med krigstraumer. Men vi leser også at en av grunnene til økningen er at kravene bare øker, og fra et barnesykehus rapporteres det at det fins mange pasienter som ikke makter skolen.

Det konstateres også at samtidig som flere tar antidepressive midler, så har køene til barne- og ungdomspsykiatrien blitt lengre og

lengre.²

Dette siste er heller ikke ukjent i Norge.

At depresjonen blant voksne og eldre er stigende vet vi fra før, men økningen er langt større blant unge.

I oktober 2002 leser vi:

- Mellom 6 og 24 prosent av de unge har psykososiale problemer.
- Det er en reell økning i psykososiale problemer som asosial adferd, kriminalitet, depresjon, spiseforstyrrelser og rusbruk.
- Cirka 16 prosent har så vidt tydelige tegn på mistriivsel og tilpasningsvansker at det går utover hvordan de fungerer i dagliglivet.
- Antall selvmord øker. I aldersgruppen 10 – 24 år er andelen selvmord blant gutter økt fra 8,3 til 16,2 per 100 000 innbyggere på 10 år.
- Adferdsproblemer forekommer hos cirka sju prosent av alle barn og unge. Ti prosent av elevene i skolen har så store problemer at det er grunn til bekymring.
- 75 000 skolebarn er regelmessig utsatt for mobbing.
- 35 000 skolebarn er mobbere.
- 50 prosent økning av mobbing de siste 10 år.
- I 10. klasse har 37 prosent av jentene og 18 prosent av guttene hodepine en gang i uken eller oftere. 32 prosent av jentene og 13 prosent av guttene er nedfor eller triste en gang per uke eller oftere. 27 prosent av jentene og 23 prosent av guttene har ukentlige søvnproblemer.³

I løpet av de siste tre tiår har den såkalte levestandard økt betraktelig. Samtidig har vi dette tilsynelatende paradoks at ikke bare levestandarden har økt, men også tristessen og depresjonen. Ikke minst blant unge. Der som Wormestrand skulle møtes på sitt spørsmål - hvorfor blir så mange av oss rammet av gledeløshet, tiltaksløshet og knugende

tristhetsfølelse? – så måtte det antagelig bli et langt og sammensatt svar.

Hans egen tilnærming til et svar er et godt forsøk:

”Tomrom oppstår når nære fellesskap går i oppløsning. Vi fyller dem på ulikt vis som setter fart på økonomien: Mer forbruk, underholdning, massemedier.”

Wormestrands ord kan vi umiddelbart oppleve som riktige. Spørsmålet blir hvor vi skal begynne. Ikke bare når vi vil forstå årsaker, men også når vi vil sette noe inn for å bidra til en endring.

I det som hittil er beskrevet har vi forhåpentligvis fått øye på visse lover for barnets utvikling. Vi har sett at oppdragelsen på den ene side alltid må begynne med selvpoppdragelse, og vi har sett at det som skjer med oss i forhold til omgivelsene i tidlige barneår, vil prege oss for resten av livet.

Vel vitende om at det fins andre, både sosiologiske og psykologiske forklaringer på tidens nød, vil vi våge å hevde at den eneste gangbar vei som *på sikt* kan føre videre, er å begynne nettopp her, i barnets verden.

For det første må vi som oppdragere og pedagoger, slik psykologen Alice Miller nevner, erverve oss innsikt i vår egen barndom, slik at vi i minst mulig grad overfører våre egne kompleks og fortrenninger til barn og ungdom. Altså selvpoppdragelse, selverkjennelse.

For det andre må vi antagelig bekvemme oss til å arbeide med spørsmålet: Hva er et barn? Hva er et spedbarn, hvem er en treåring? Hva skiller seksåringens opplevelsesart

fra niåringens? Kort sagt hvilke utviklingslover er det viktig å få øye på?

Dersom vi kan gjøre dette indre og ytre erkjennelsesarbeid kan vi kanskje etter hvert klare å senke skuldrene og *la barn få lov å være barn*.

Den utviklingspsykologi som ligger til grunn for Steinerpedagogikken er selvfølgelig ikke noe som bare gjelder for steinerskoleelever.

Det er heller ikke slik at det å være elev på en Steinerskole automatisk er en garanti for en lykkelig barndom.

Det vi kan håpe på er at voksenverden etter hvert får øye på betydningen av at barndommen *er noe som tar tid*, og at den har sine egne lover, sine egne behov, og sine helt spesifikke måter å oppleve på.

Hvis steinerskolene kan inspirere andre som er opptatt av oppdragelse og pedagogikk, handler det i første omgang ikke om å adoptere deler av steinerskolens pedagogiske grep. En langvarigere og mer forvandlende inspirasjon ville være at selve de aspektene av barnets utvikling som danner steinerskolens læreplan, ble bedre kjent i allmennheten.

Det er min forhåpning at denne artikkelen kan bidra med dette.

De andre 13 deler av artikkelserien er trykt i foregående Årstidsbrev.

1 Trond Wormestrands, Stavanger Aftenblad 4. april 2001.

2 Fra Aftenbladet, 27. juli 2002.

3 Kilde: Den norske lægeforenings rapport om ungdomshelse, som nylig ble offentliggjort.

 Den norske Eurytmihøyskole
THE UNIVERSITY COLLEGE OF EURYTHMY OSLO, NORWAY

AN ARTISTIC EDUCATION

A life in Movement

With language and music

4 year Bachelor in Eurythmy
240 ECTS CREDITS

Introduction to Eurythmy
Take part in the first year
60 ECTS CREDITS

ADMISSION 2012: APPLY NOW!

dne@eurytmi.no
www.eurytmi.no

Ettåringen i barnehage

Tilknytning, samspill og medvirkning

En fortelling fra Småspurven, Haugtussa steinerbarnehage

Eli Jorunn Kleven

Forskning viser at barn som vokser opp uten nære relasjoner til voksne mennesker sliter med tilknytningsproblemer og lavt selvbilde. Disse barna vil stadig søke etter bekreftelse fra omgivelsene, samtidig som at de kan ha vansker for å knytte nære og sterke bånd til andre.

I de første årene i et barns liv trenger det å knytte nære relasjoner til voksne som er stabile i sitt nærvær, både mentalt og fysisk. Tilknytningsbånd mellom barnet og omsorgsgiver bygger på gjensidig tillit gjennom et nært samspill. Samspillet som starter allerede på stelletbordet danner grunnlaget for den senere følelsesmessige, sosiale og kognitive utvikling.

Jeg vil gi en beskrivelse av samspillet mellom en ettåring og en omsorgsperson i barnehagen. I dette samspillet kommuniseres barnet med blick, mimikk og språk. Ettåringen

fanger oppmerksomheten til omsorgspersonen og viser vei, ved å flytte på blick eller endre stemmeleie. Ved å være mentalt tilstede blir disse signalene fanget opp og respondert på. Vi svarer barnet ved å dele oppmerksomheten om det barnet fokuserer på og å bekrefte det barnet «forteller». Et eksempel fra hverdagen:

En medarbeider kommer inn på avdelingen om morgenen. Ettåringen er i «lek», går etter de større barna og inspireres av deres raske bevegelser. De store flytter kurver med strikkebånd, klosser og dukkeklær opp i den lille skuvesengen. De har vært på butikken og handlet. Ganske uvitende om hva som foregår, blir ettåringen en viktig rollefigur i rolleleken. Han er lillebror som «er sulten og får mat». Dette er greit, han er fornøyd med smilende barn som entusiastisk gaper mot ham og sier «gap». Her foregår det et gjensidig samspill med ulike motiv. Begge parter er fornøyd.

Etter hvert får gutten øye på den voksne som er ankommet. De smiler til hverandre, før han retter fokuset mot silkedukkene som henger i taket. Så begynner han å blåse. Hun bekrefter det han sier til henne: «Ja, der er silkedukkene, skal vi gå og blåse på dem?».

Sammen blåser de så dukkene danser rundt. Dette er deres felles opplevelse som de deler. Denne handlingen ble etablert som avledningsmanøver når foreldrene forlot barnet om morgenen. Nå er det barnet selv som inviterer til denne opplevelsen. «Vi forstår hverandre, vi synes dette er morsomt». Slik får barnet bekreftet sitt indre liv gjennom oss voksne. Vi voksne uttrykker det barnet prøver å meddele. Slik blir vi et spill på barnets indre liv, og barnet føler at det har innflytelse på sine omgivelser gjennom oss. Dette kan man kalle «medvirkning» tilpasset ettåringens nivå.

(Medbestemmelse/ medvirkning er beskrevet i rammeplanen. Se s17)

Slike opplevelse som jeg her har beskrevet,

der man har «et felles fokus» gir barnet en opplevelse av ikke å være alene og forlatt i verden. Vi erfarer og opplever sammen. Dette gir barnet en samhørighet til omgivelsene. Barnet kan dele sorger og gleder med de voksne. Professor i barnepsykologi, Lars Smith, har stilt spørsmålet om ettåringen får mulighet for å utvikle en trygg tilknytning i barnehagen. Han har uttalt at hvordan de voksne tar barnets perspektiv, deler gleder, gir trøst og er følsom på barnets signaler er avgjørende for utvikling av en trygg tilknytning til de voksne.

I løpet av en barnehagedag trenger ettåringene gjentatte ganger å møte en gjensidig forståelse gjennom slike små opplevelser med de voksne. Barna trenger trøst ved behov, og å ha et fang å søke tilbake til når de trenger en avkobling fra det krevende liv. For det er krevende å være liten.

Dette er enkel psykologi og intuitivt responderer vi slik på ettåringen. Allikevel må jeg stadig minne meg selv på dette i en travel hverdag, at det er de små øyeblikkene som er viktig for de små. Disse små øyeblikkene av nærhet innimellom alt det praktiske arbeidet som det er mye av.

Gullkorn fra Regnbuen

Her er noen få av morsomme, underfundige og tankevekkende kommentarer som vi i Regnbuen Steinerbarnehage har overhørt de siste 3 årene. De har vi har samlet inn og utgitt i tre fine Gullkornsbøker.

God fornøyelse! Hilsen, Inese

Gutt 5 år leker hund og spør: *"Hvem vil være mennesket mitt?"*

Pike 6 år: *"Bålsuppe, det er 2 ord som har kræshet sammen, - bål og suppe."*

Pike 3 ½ år på tur i skogen: *"Jeg vil spikke. Jeg har ikke spikket på årevis!"*

Gutt 5 år: *"Dinosaurene gikk på jorda i gamle dager da min pappa var liten!"*

Pike 5 ½ år i garderoben: *"Jeg har så tykke sokker at jeg får ikke plass til tærne engang!"*

Pike 6 år til pike 5 år: *"Hunder, de tror på alt de!"*

Gutt 4 ½ år: *"Bestemoren min kommer fra Stord, men hun skjønner norsk også!"*

Samtale om hva man skal bli når man blir stor. Pike 2½ år: *"jeg skal bli gutt når jeg blir stor!"*

Gutt 5 ½ år: *"Når man blir voksne, da kysser man og blir kjærester. Og hvis mannen gjør ikke som dama vil, da blir hun forbanna."*

Pike 3 ½ år: *"Det er faktisk bestemt sånn at når barna blir voksne, så blir de voksne til barn."*

Ved matbordet. Gutt 4år: *"Ungdommer er farlig!"* Pike 5 år: *"Jeg kjenner faktisk en ekte ungdom!"*

Gutt 3 ½ år: *"Når man spiser mye, blir foten trang!"*

Vi må ta vare på den barnlige gleden

Hanne Kvaløsæter, pedagog

**Ifølge pedagog Hanne Kvaløsæter rek-
ker ikke barn å glede seg over det de
har fått før de krever mer. – Vi må unne
dem å ha noe til gode til en senere
anledning, skriver hun i denne kom-
mentaren.**

Hvis jeg lukker øynene, tenker hardt og sup-
plerer med bilder fra da jeg var liten, så kan-
skje.

Det er søndag. En nydelig en, sådan. Jeg
sitter i Skansenparken midt i Trondheim sen-
trum, og føler meg nostalgisk. Om en stund
skal jeg møte pappa og drikke kaffe med han
– før vi begge haster videre hver for oss.

Det var her i parken jeg som liten jente først
fikk kjennskap til en spade og en trillebåre, og
hva de kunne brukes til. Mens jeg sitter her
kommer minnene fra barndommen som perler
på en snor.

Dessverre er det sånn at vi ikke husker alt
fra den gang vi var små. Den barnlige gleden
bleknes etter hvert som årene går. Hvor blir de
av? Hva skjedde med min barnlige glede, og
kan jeg få den tilbake?

Den barnlige gleden hos barn er så bekym-
ringsløs og herlig naiv, så umiddelbar og
uskyldig som bare barn kan være. De små
tingene som for oss voksne kanskje er kjede-
lige eller uinteressante, skaper en ekte glede
hos små barn med uberørt, forventningsfull og
nysgjerrig innstilling til livet.

Det var neppe noen i hele verden som var
heldigere enn meg da jeg fikk leke med mor-
mors smykker og skjerf uten restriksjoner av
noen slag. Eller da jeg fikk ta med meg puten
min og legge meg ved platespilleren og høre
på Hakkebakkeskogen etter middag. Til tross
for enkelte skumle partier der reven ble litt for
nærgående, kjente jeg på en ekte glede og
trygghet.

Noen mennesker har evnen til å holde på
følelsen av barnlig glede livet ut, og da kan-
skje helst i mestringssituasjoner. Vi definerer
den nok forskjellig og det er ikke til å komme
bort fra at den påvirkes og farges av livser-
faringer vi tilegner oss i form av fordommer,
fakta, kollektive normer og livets regler for

øvrig. Jeg kan si såpass at jeg har mistet
mesteparten av min barnlige glede på veien,
men enkelte ganger – når jeg kjenner godt et-
ter – kan jeg fortsatt kjenne den i magen. Jeg
kjenner bare litt for sjelden etter.

Men hvem glemmer vel forventningene
majoriteten av oss hadde til jul, bursdager,
17. mai og karneval i barnehagen? Jeg ble
alltid syk når dagen endelig kom. Da hadde
jeg vært så forventningsfull og spent i dagene
i forveien at jeg rett og slett ble utslitt og syk.
Gaveoppakking måtte jeg ta igjen dagen et-
terpå, hvis ikke lillesøsteren min hadde åpnet
dem for meg.

I dagens overflodssamfunn er jeg usikker på
om barna får sjansen til å glede seg til noe,
eller ønske seg noe over tid. Det bugner av
leker, pakker og materielle goder, og forvent-
ningene til flere og dyrere ting bare stiger og
stiger. Økonomien i mange familier er bedre
nå enn før, og tilgangen på varer vokser i takt
med krav og sosial aksept.

Det finns mange eksempler på barn som blir
stemplet som «outsidere» fordi de ikke har
det nyeste av det nye eller den kuleste hårs-
veisen. Jeg tror nok at mye av den gryende
mobbekulturen som har oppstått har en form
for grobunn i nettopp dette. Helt nede i barne-
hagealder blir barna mobbet fordi de enda
ikke har fått det som «kreves». Barna rekker
ikke å glede seg over det de har fått før de
krever mer.

Vi voksne må prøve å børste støvet av vår
barnlige glede, og la den få lov til å komme
frem sammen med barna. Vær bevisst på at
barna nå opplever den gleden over ting som vi
en gang gjorde. Prøv å holde litt igjen, uten å
fylle dagene med mest mulig aktiviteter, besøk
og andre ting som faktisk kan vente til neste
dag.

Noe av det beste vi voksne kan gjøre for å
ta vare på den barnlige gleden, er faktisk å
unne våre barn å ha noe til gode til en senere
anledning. Vi må unne barna å kjenne på for-
skjellige følelser der fellesnevneren er glede,
og ikke bare en forventning og en selvfølge
om at de får alt de vil ha. Vi må unne barna
våre å oppleve den ekte barnlige gleden.

Lånt fra barnehage.no med tillatelse.

Utenfor barnehageporten

Jeg har tidligere i denne spalten vært inne på den stadige økte rapportering og kontrollen som myndighetene krever av barnehagene. Den blir vel heller ikke mindre av at Utdanningsdirektoratet nå har fått barnehagene som en del av sitt arbeidsfelt.

-Storting og regjering burde gi landets borgere en stor gave til jul. Mer tillit. Og mindre kontroll, skriver Erling Dokk Holm i sin spalte i Dagens næringsliv. Han er statsviter og arbeider innen høyskolene.

-Dette er en måte å tenke på som blir mer og mer utbredt i styringen av offentlig sektor. Men det er sannsynligvis mer effektivt å gi lærerne, barnehagemedarbeiderne, sykepleierne og legene mer tillitt. De vil ta sine beslutninger på faglig vett. De har tatt sitt yrkesvalg for å være til for andre. De ser seg selv som en del av det store hele vi, fortsetter han.

-Dette er mennesker som vil arbeide mye bedre uten å bli evaluert, kontrollert og inn-rullert i de store skjemaene. Motivasjonen kommer fra opplevelsen av mestring. Det å være god i sitt fag.

Undertegnes!

Hilsen *Margrete Wiig*
Styrer i Haugtussa Ås

Studieprosjekt av etterligning i utetida

Etter å ha diskutert de voksnes arbeid i utetida på småbarnsavdelingene, ble det vedtatt å gjøre et lite forskningsprosjekt om etterligning i Haugtussa barnehage. Hvordan virker de voksnes arbeid på barnas bevegelser?

Metode

Studiet foregikk over to uker i november. I den første uken var de voksnes bevegelse begrenset. De voksne kunne sitte med barna i sandkassa og «leke» ved å grave med barnespade på nivå med dem. I den andre uken gjorde de voksne et praktisk arbeid i form av bearbeiding av tre til ved. Vi laget sagbukk, saget ved, kløyvet ved og stablet ved. Noen kvistet greinene og kuttet dem til komposten.

Hvert enkelt barn ble observert hvert femte minutt i en halv time i utetida. Det ble registrert om de satt passive, satt og var aktive med armene, stod eller gikk, eller stod og gikk og var aktive.

Resultat

-Resultatet i gjennomsnitt viser en tydelig sammenheng mellom de voksnes aktivitet og barnas bevegelsesform. I uke 1 hvor de voksne sitter mye sammen med barna og leker i sandkassen, gjør også barna tilsvarende, i gjennomsnitt 5.7 min, mot 2.4 min i den aktive studieuken. Tilsvarende blir det en økning av "barn i bevegelse med hele kroppen", fra første studieuke med 8.1 min til 12 min. i den aktive uken. Det viser en generell tendens til at færre barn sitter eller sitter og er aktiv med hendene når de har voksne rundt seg som er i bevegelse og gjør et arbeid, sier avdelingsleder Eli Jorunn Kleven

Individuelle variasjoner

-Like interessant er at i gjennomsnittet skjuler det seg store individuelle variasjoner. Vi lærte mye om hvert enkelt barn. Vi kan dele barna i tre grupper, fortsetter hun.

- Barn som er meget selvgående og er i bevegelse med hele kroppen uavhengig de voksnes arbeid. Det var 3-4 barn som nesten alltid var i aktiv lek/rollelek.

- De barna som ofte er inaktive samler seg rundt de voksne når de sitter. De ønsker å føre en samtale eller å sitte på fanget, avhengig av alder. Disse barna blir aktive når de voksne er aktive og deltar gjerne i arbeidet. Da foregår samtalen omkring arbeidet. Disse barna tilegner seg raskt nye begreper tilknyttet arbeidet (kløyve, hogge, sage, ved, stokk, grein, pinne).

- Gruppen av barn som står/går utgjør en nokså stor andel i begge studieukene. Dette er barn som er "deltagende på en passiv måte". Disse barna blir ofte ledet av de aktive barna. Disse barna har også en betraktende holdning, og kan være reservert en stund før de går i gang med leken.

Aktivt observerende

Ved innføring av nye aktiviteter som å sage stokker til sagbukk og å kløyve ved blir barna i starten sittende eller stående for å observere. Siden studieprosjektet foregikk over en kort periode utgjorde denne passive rollen (sitte eller stå/gå) en god del av resultatet. Hadde vi strukket prosjektet over flere uker, ville kanskje denne holdningen endret seg og påvirket resultatet.

"DEN SOM KOMMER FØRST BLIR TØRST"

Espen Thveten
pedagog i Eventyrbrua Steinerbarnehage, Oslo

"Den som kommer først blir tørst og den som kommer sist blir litt trist".

Dagene går - med store og små hendelser - og ikke sjeldent hører vi kloke ord fra barna. Noen er til ettertanke og refleksjon. Noen kan plukkes opp igjen ved lystige lag. Andre er mystiske og kommer fra en annen verden. Hverdagen er full av disse rare ordene, disse litt merkelige fortellinger, rimene og tulleversene. Men det er ikke akkurat dette det skal handle om her.

Som sagt; dagene går og vi hviler godt i rytmen vår. Gjennom hele dagen har vi et jevnt og rolig åndedrett som passer barnegruppa godt. Den frie leken og samlingsstundene er begge en helt naturlig del av hverdagen. Men hva er det som har hendt? Har vi sovnet litt? Hva er dette litt urolige momentet som har oppstått - i all sin stillhet?

To ganger i løpet innetiden samler vi oss til fellesstund og voksenstyrt aktivitet. Det som er felles for disse samlingene er at vi tar en tur innom toalettet først. Vi stiller opp i dokø og så marsjerer ut: "Ett to, ett to, en støvel og en sko. Ett to, ett to, nå skal vi på do"!

Etterpå setter oss på teppet i stua. Det er her spiser vi frukt, det er her vi har ringlekene/eurytmien og det er her vi har utgangspunktet for eventyrstunden. Det er også her vi har oppdaget noe!

Det har blitt så populært å komme først! Å

komme først til teppet for eksempel. For enkelte av barna er dette veldig viktig. De går totalt opp i denne oppgaven og går det ikke deres vei, ja da sklir de ned i grøfta - billedlig talt. Det starter allerede ved dokøen. Det kan også starte så tidlig som i ryddetiden, før dokøen. Og inne på do. Noen har ikke tid til å tisse ferdig. Den ene drar den andre med seg og vi føler vinden suser rundt noen av barna.

Vi ser at dette stjeler mye av kreftene til barna det gjelder, dette med å komme først, dette med hele tiden å være foran de andre. Vi ser at de barna det gjelder er de som nesten aldri vil hvile, de som hele tiden må være i aktivitet, for så plutselig å punktere på et eller annet tidspunkt når noe ikke går deres vei. Spørsmålet vi har stilt hverandre på avdelingsmøtene er hvordan kan vi få senket tempoet litt ned, ikke ta ifra dem deres temperament, men gjøre hverdagen litt jevnere for dem?

"La oss eliminere noen av de elementer i hverdagen der dette fenomenet kan oppstå", sa vi til hverandre. Det første vi gjorde var å overraske barna litt: da vi stod i dokøen dagen etter begynte vi ikke å marsjere den veien vi pleier - slik at de som står først blir de første ut døra - vi snudde på det hele. Alt ble motsatt. Vi begynte bakerst. Vi gikk en liten runde inn i rommet før gikk vi ut døra og til badet. En morsom og spennende opplevelse. Den ble godt mottatt av barna. De syntes det var gøy, men noen ble litt lange i maska!

Men slike overraskelser kan man ikke utsette barna for hver dag. Det ble et vendepunkt. Neste dokø introduserte vi den nye rutinen som går i at vi synger barna to og to inn på do. Ved denne lille forandringen kan vi voksne bestemme hvem som skal gå først slik at barna ikke trenger å mase med det. Og det fine ved det er ikke bare det at de mest ivrige roer seg litt ned, men også at de som er mest langsomme noen ganger kommer først. For det er veldig populært å være førstemann og kunne sitte ved siden av den voksne for eksempel og kunne være den som venter på de

andre. Og med denne lille forandringen gir vi muligheten til at alle får oppleve det.

Etter bare noen få uker merker vi at stemningen rundt disse situasjonene er annerledes. Barna som alltid er sist gleder seg stort når de kommer først. Og de av barna som alltid var litt oppjagede hviler nå mer i seg selv ettersom det er de voksne som bestemmer hvem som skal få lov til å gå først og de ikke lenger trenger å være opptatt av det. For det er nok sant at en blir tørst av alltid å måtte være først og en blir kanskje litt trist av alltid å være sist.

Vækst eller opvækst?

- Mere tid til børnene

af Helle Heckmann, pædagog og forfatter
og

Maria Reumert Gjerding, mor til to børn og medlem af NOAH Modvækst

DEL 3

Helle Heckmann og medforfatter Maria Reumert Gjerding har skrevet et kapittel i "Vækst og opvækst" som kom ud på Hovedland Forlag i høst. Boken har fått mye oppmerksomhet i dansk media.

Med tillatelse av forfatterne gjengir Årstidsbrevet kapittelet i fire deler.

Barnet i vækstsamfundet

Da barnet ikke har nogen funktion i vækstsamfundet, bliver der ikke spekuleret ret meget over barnets behov, i den måde samfundet er bygget op. I et vækstsamfund hvor de arbejdsdygtige – børnenes forældre – konstant skal arbejde mere og hårdere for at oppebære et stigende forbrug, er børnene de store tabere.

Barnet i vækstsamfundet tilhører flere og meget omskiftelige fællesskaber, hvilket gør barnets liv uroligt. For eksempel bliver 30 – 40 % af alle forældre skilt, inden barnet bliver to år, og barnet skal dermed forholde sig til fællesskaber i flere familier. Mange af barnets kræfter på hjemmefronten bruges til at orientere sig om hvor det er, og hvor det skal hen i morgen eller i næste uge. Daginstitutionen bliver i denne sammenhæng børnenes genkendelige base, hvor de ved hvad der skal ske, og hvor de ikke behøver bruge kræfter på at forholde sig til en omskiftelig hverdag. Daginstitutionen bliver dermed utrolig væsentlig for børnene, fordi det her er muligt at skabe en hverdag der er rytmisk, genkendelig og hvor der er de samme børn og (forhåbentlig) også de samme voksne.

Desværre er fællesskabet i institutionen også meget omskifteligt. I løbet af de første syv år har barnet tit været mange forskellige steder: dagpleje, vuggestue, småbørnsstue, børnehave, fritidshjem (SFO), børnehaveklasse. Dette betyder, at barnet i løbet af de første syv år med

jævne mellemrum skal skifte omgivelser, og får en ny gruppe af voksne og børn at forholde sig til og vigtigst af alt, en ny rytme som barnet skal falde ind i, før det kan finde ro og tryghed.

Det daglige ophold i rigtig mange daginstitutioner er heller ikke tilpasset barnets behov. De fleste børn befinder sig i daginstitutionerne otte - ti timer hver dag (undtagen weekenden). I den tid bliver børnene oftest placeret i et rum med omkring 25 andre børn, og presses dermed uvilkaarligt til at være sociale i otte - ti timer hver dag. Dette sker i en fase af deres udvikling, hvor de kun er ved at lære at være sociale. På trods af at voksne har helt andre sociale færdigheder end børn, var der ingen voksne, der ville kunne holde ud at være sociale med 25 andre voksne hver dag i otte - ti timer, uden pauser, og uden mulighed for at trække sig tilbage. Der findes da også regler for, hvor mange timer ad gangen voksne må opholde sig i børneinstitutionerne, men ingen tilsvarende regler for børnene.

Når barnet på den måde tvinges til at være socialt i så mange timer med skiftende børn og voksne at forholde sig til, risikerer man at det lukker af for omverdenen eller udviser aggressiv adfærd overfor andre børn. Børnepsykologer anbefaler da også, at børnene maksimalt opholder sig i institutionerne fem - seks timer om dagen – en anbefaling, der hvis den faktisk blev fulgt, ville undergrave forudsætningen for vækstsamfundets fortsatte ekspansion.

At barndommen i sig selv ikke anses for at have nogen reel værdi ses også afspejlet i, at skolealderen gradvist fremrykkes, så børnenes år i daginstitutionerne reduceres. Dette er et resultat af en fuldstændig mangel på indsigt i barnets udviklingstrin og hvor vigtigt det er, at afvente den skolemodenhed der indtræffer

omkring barnets syvende år. I Danmark har man gradvist fremrykket skolestarten, så børnene starter når de er fem-seks år. I USA starter børnene i skole allerede som fireårige. Børnene ansues som vækstsamfundets fremtidige vækstmotorer, og udvikling sammenlignes med et kapløb: jo før man kommer i gang, jo længere når man. Med andre ord mener man, at barnet kan få et 'forspring' ved f.eks. at lære at læse så tidligt som muligt.

Men der er ingen solide studier, der bekræfter hypotesen om at et barn, der starter tidligt i skole, skulle opbygge et intellektuelt forspring. Tværtimod strider al forskning i barnets kognitive og intellektuelle udvikling imod denne logik. Dette bekræftes af det hidtil største studie af sammenhængen mellem tidlig læring og evnen

til at læse og skrive senere i livet. Studiet som er udført af Dr Sebastian Suggate på University of Otago i 2009, konkluderer at børn der lærer at læse som femårige, ikke har større læsefærdigheder som 11-årige end børn der lærer at læse senere (som syvårige). Studiet udfordrer altså den udbredte – men ikke videnskabeligt anerkendte – opfattelse af, at børn der lærer at læse tidligt, beholder dette forspring senere hen i livet. Dette fik forskerne til at stille det omvendte og meget relevante spørgsmål: kunne tidlig skolestart have den modsatte effekt, at der var en ulempe for børnene, ved at starte

i skole før syvårsalderen. Dette spørgsmål er endnu ikke tilstrækkelig belyst, men yderst relevant. For ved at sætte børnene i skole i fem-seksårsalderen, hvor de befinder sig i en indre modningsproces, og mest af alt har brug for ro, forstyrrer man barnet i den udvikling det foretager. At barnet får lov at forblive i sine vante rammer indtil det syvende år er ikke ligegyldigt, men tværtimod af altafgørende vigtighed for at barnet kommer godt i gang med livet som skolebarn. Ifølge professor David Elkin, vil nogle børn klare for tidlig skolegang uden mén, mens det for andre vil få alvorlige konsekvenser langt ind i voksenlivet.

Mere tid til børnene

Ligesom der er en grænse for, hvor mange timer et barn kan tåle at være væk fra hjemmet, er der også en grænse for, hvor mange timer en forælder kan tåle at være væk fra sit barn, uden at miste fornemmelsen og følingen med barnet. Man er ikke født som forælder. At blive forælder er noget man skal lære, bl.a. skal man jo lære barnet at kende, og den proces kræver tid.

Det fællesskab, der burde fylde mest i barnets liv – livet som medlem af en familie, reduceres til få timers intens 'kvalitetstid'. I den tid hvor familien er samlet, skal mange andre gøremål fra hånden, så det er vanskeligt at finde tid til at inddrage barnet. Samtidig er barnet udmattet og træt efter otte - ti timer i institution. Denne tid fra institution og til aftensmaden står på bordet, er også kendt (og frygtet af mange der har oplevet det) som 'ulvetimen'. I den situation er det ofte langt lettere, hurtigere og mere effektivt at passificere barnet f.eks. foran skærmen mens aftensmaden klargøres og der ryddes op. Målet er at nå frem til det forjættede tidspunkt, hvor der er ro og plads til kvalitetstid med barnet. Pligterne er ordnet, og der skal leges.

Begrebet 'kvalitetstid' er imidlertid et farligt begreb, for det er fuldstændig det modsatte af, hvad et lille barn har brug for. Et barn har ikke brug for, at far eller mor en time hver aften intensivt helliger sig at bygge en togbane eller at lægge et puzzle. Det har derimod brug for at blive inddraget i det sociale fællesskab, ved at bidrage til de daglige gøremål, der sikrer at hverdagen hænger sammen, f.eks. madlavning, opvask, borddækning, rengøring, samt at have alderssvarende pligter i fællesskabet. Samtidig har barnet brug for at kunne iagttage de voksne udføre meningsfulde handlinger, som barnet kan efterligne i legen. Derudover har barnet

brug for at få mulighed for at afprøve sine færdigheder til f.eks. at tage tøj på, i praksis. Men at inddrage barnet på barnets præmisser kræver tid. Meget tid. Det kræver, at der er mulighed for at madlavningen tager tid, at det at vaske op og gøre rent bliver en social aktivitet, frem for noget der bare skal overstås, ligesom der skal være god tid både morgen og aften til at barnet selv får lov at tage tøj på.

Sådan er hverdagen i meget få familier. Der er simpelthen ikke tid, og i misforstået kærlighed bliver alting gjort for barnet. Den manglende tid i hverdagen stresser barnet, og giver ikke barnet mulighed for at fordybe sig og opleve verden i sit eget tempo. Som forældre oplever man ofte, at man bliver nødt til at manipulere med barnet for at nå det hele. Om morgenen kan det f.eks. være nødvendigt at få barnet til at skynde sig, for der er slet ikke tid til, at det skal tage tyve minutter at iføre sig en strømpe. Barnet føler i disse gentagne stressede situationer, at det ikke bliver taget alvorligt, fordi der ikke er tid til at dvæle ved de ting barnet oplever.

Sideløbende med inddragelse og nærvær, har barnet brug for at det kan være sig selv. Børn har brug for privatliv uden andre børn, og hvor der ikke står voksne bøjet over det og tilbyder det nye ting, og fortæller det hvad det skal gøre, og hvad det må og ikke må. Der tales utrolig meget til barnets forstand, på trods af at barnet slet ikke er på et stadie i sin udvikling, hvor det forstår udredninger og forklaringer.

Når barnet får fred, plads og ro til at være sig selv, begynder det at lege. Barnets leg er procesorienteret frem for målorienteret og for barnet er det den dybeste alvor. I legen

efterlignes de voksnes handlinger på egne præmisser, indtil barnet har forstået hvad det handler om. Hvis det ikke får fred til at lege selv, får det aldrig lov til at udspille sin egen efterligning af verden; det afskæres fra at lære verden at kende på sine egne præmisser.

Børnesygdomme er det meget vanskeligt at få plads til i vækstsamfundet. Når et barn bliver syg, har det brug for at være hjemme, indtil det bliver rask, hvilket kan strække sig over flere uger. Forældre har ret til at være hjemme med deres barn på barnets første sygedag og for nogen, også på barnets anden sygedag. Dernæst må andre tage over. Det er derfor påkrævet at alle børnefamilier har et udbygget netværk af bedsteforældre og andre, der ikke længere er aktive på arbejdsmarkedet, og som er i stand til at passe barnet i sygdomsperioder. Men også det er i modsætning til vækstsamfundets logik, hvor man også ønsker at de ældre trækker sig tilbage senere og senere. Resultatet er at antallet af børn, der ankommer til institutionen fyldt med panodil, er stigende.

Mange børnefamilier føler sig stressede og utilfredse, og har svært ved at få det hele til at hænge sammen. Samtidig er mange forældre plaget af dårlig samvittighed over for børnene. Dårlig samvittighed over at man ikke har tid nok sammen, dårlig samvittighed over, at når man så er sammen, så er man som forælder både træt og udmattet, fordi arbejdet har fået de bedste timer af ens dag, og ikke mindst dårlig samvittighed over, at man som forælder engang imellem bare ikke kan overskue at være sammen med sine børn. Her kommer et stærkt stigende forbrug af legetøj ind som compensation. Man køber sig til aflad for sin dårlige samvittighed. Man køber sig til, engang imellem at kunne få en lille smule fred.

Materialismen er dermed kommet ind i familiens liv, uden barnet på nogen måde har bedt om det. Dermed ikke sagt at barnet ikke begejstres ved nye ting. Børn er fantastiske forbrugere. De vil ha' alt fordi de er nysgerrige og siger ja til alt. De fascineres ved former og farver. Men interessen for det nye legetøj forsvinder hurtigt, fordi barnet først og fremmest har brug for redskaber til at lære verden at kende. Praktisk regntøj til at ligge i pytten og opdage regnormen. Legetøj med en høj sandhedsværdi der giver barnet mulighed for at efterligne verden af de rigtige materialer, til at bygge og rive ned og bygge noget nyt i en anden form. Børn kan omforme tre klodser, en pind og en bunke sand til 100 forskellige ting og det er i denne proces at nysgerrigheden og kreativiteten bliver grundlagt. Lego og computerspil er netop det modsatte af at lade kreativiteten blomstre. Her findes der kun én – forudprogrammeret – løsning, som det bliver barnets opgave at finde, hvilket kan være fint, men primært i en senere alder.

Forfatter-intro:

Helle Heckmann

Jeg har siden 1987 arbejdet som pædagog og leder i en integreret institution for børn i alderen 1-7 år. Ved siden af mit arbejde har jeg skrevet artikler og bøger om børns udvikling. Bøgerne er blevet oversat til flere sprog, hvorfor jeg også har holdt en række foredrag ved internationale konferencer, bl.a. UNESCO's børnekonference i Brasilien i 2008.

Maria Reumert Gjerding

Jeg har været med til at starte NOAH Modvækst og er desuden mor til to børn. Til daglig fungerer jeg som miljøpolitisk medarbejder for Enhedslistens folketingsgruppe. Jeg har en uddannelse i Miljøplanlægning og Interna-

tional Udvikling fra Roskilde Universitet og har tidligere arbejdet som miljørådgiver i en privat virksomhed.

Anbefalet videre læsning:

Christina Alfthan, Umulige børn styres med en diagnose, Avisen.dk; 3-9-2007.

Mona Samir Sørensen. Små børn skal tidligt i seng – hver eneste dag. Politiken; 10-4-2010.

David Elkin, Much Too Early, "Education Next, a Journal of Opinion and Research", Summer 2001 issue. Hoover Institution, Stanford University, Stanford, CA.

David Elkin, The Hurried Child. Perseus Publishing, 2001

David Elkin, Reinventing Childhood. Modern Learning Press INC, 1998

Helle Heckmann, Barndommens baghave: inspiration til at skabe en hverdag ud fra det lille barns behov. Solspejlet, 2007

Helle Heckmann, "Nøkken – en have for børn", (Ved Jean-Paul Bardou) Rudolf Steiner Børnehaven Nøkken. Pimpegyden, 2003

Foto: Solveig Berntsen.

EN DROPPE DROPPAD I LIVETS ÄLV

HAR INGEN KRAFT ATT FLYTA SJÄLV

DET STÄLLS ETT KRAV PÅ VARENDA
DROPPE

HJÄLP TILL ATT HÅLLA DE ANDRA OPPE

TAGE DANIELSSON

BARNEHAGESTEVNET PÅ HURUM

I MAI 2012

Fredag den 4.mai vil dere kjære kollegaer, komme til vår vakre halvøy, Hurum.

Det blir første gang vi har den æren av å være verter på et Steinerbarnehagestevnet. Det er en stor utfordring med mye arbeide, så Trondheim; det er bare å brette ermene opp og sett i gang!

Vi satser på å gi dere tre intense dager, med mye å ta med hjem i «skreppa».

Vi starter i behagelig tempo fredag, hvor dere får møte oss, Klezmer duoen fra Danmark og ikke minst fortelleren Nancy Mellon fra U.S.A..

Lørdag har ett tett program med to ganger i arbeidsgruppen, med ett foredrag imellom. Litt i overkanten vil de fleste mene og hvor er tiden til å rusle rundt å få tid til å snakke, se seg omkring?

Vi satser på at festen på kvelden gir en mulighet for å dekke disse sosiale behovene.

Holtebrekk som vårt sted heter, har en beliggenhet, så ganske for seg selv med en innsjø, skogen og jorder rundt seg. Vi bor i landlige omgivelser og har derfor også måttet sørge for busstransport til dere, fra de mere urbane strøk for å få dere hit. Til tross for beliggenhet er vi en stor barnehage med 4 avdelinger og en familiebarnehage. Alle biler eller busser til oss, vi har ingen underholdning/shoppe muligheter her, annet enn det vi selv står for. Derfor mye program med god tid til fordypning i arbeidsgruppene.

Litt kremmer-ri vil der dog bli: Antropos bokhandel, Smaken av Italia, salg av årstids-

dukker og andre dukker, leker med mer fra «Eventyrbarna» som er en nettbutikk, salg av stener og krystaller o.s.v.

Arbeidsgruppene vil i de fleste tilfeller være kreative og selvpleiende med mye bevegelse. Forhåpentlig gir det en god mulighet for inn og ut pust.

Alle måltider serveres i telter med varme-lamper og polstrede stoler. Teltene vil stå i en sirkel med plass til ett bål i midten, det er store telter med mist 50 stykker i hver. Her skal også lørdagens fest være med grilling ute, musikk og dans. Kle dere godt, ballkjolen kan bli hjemme denne gang. Men vi nordboer er vel vant til kle oss pyntelig og varmt i ull.

Alle foredrag og de fleste arbeidsgrupper innomhus, vi bruker skolen og barnehagen. Alt ligger på en plass så alt kan nås på fem til 10 min. ingen buss til gruppene. Kun gruppe 8 som skal besøke Holmsbu kirke og Støa Billedgalleri tar buss ut ditt i annet økt. Galleriet er i nærheten av Spa Hotellet, så da er de som bor der straks hjemme og kan nå svømming og boblebad ute og litt sauna på slutten før festen på Holtebrekk. FOR SPA-BOERNE; HUSK BADETØY!!!

Søndag blir det foruten foredraget, tid til «Forbundet time» og at Trondheim overtar stafettpinnen til neste stevne i 2013. Og kl.14.00 busses dere ut av Hurumlandet for denne gang!!!!

Askeladden Steinerbarnehage på Hurum.

«Tilbakeblikk på oppstart og tilvenning»

HAUGTUSSA STEINERBARNEHAGE

Eli Jorunn Kleven

Denne høsten hadde vi en rolig oppstart på Småspurven. I løpet av en periode på to uker begynte tre nye barn hos oss. I tilvenningsperioden jobbet vi for å etablere følelsesmessige bånd raskt for å sikre barna den tryggheten de trengte for å slå seg til ro. Dette var en krevende prosess for de små. De søkte etter en omsorgsperson som kunne gi dem ubetinget omsorg og kjærlighet. De søkte en voksen som var der for dem, og som kunne skille mellom gråt som betyr "jeg er sulten" og gråt som betyr "se meg". Dette er "kampen for tilværelsen"; her gjelder det å melde fra om sine behov og sørge for å bli hørt.

De "eldre" barna, som var de yngste før sommerferien, fikk nå nye rivaler. Det har vært tøft for mange å dele oppmerksomheten med noen som er yngre og mer hjelpetrengende. Med sjalusien kom bit og slag som rammet de nye barna. Vi ga ikke barna sterke irettesettelser for dette, men viste dem hvordan vi kan være gode mot hverandre ved å stryke og kose. Så forsøkte vi å forebygge ved å imøtekomme de eldste barna og bekrefte at vi også ser dem. «Vi har ikke glemt dere, vi kan også favne dere, selv om de minste trenger mye hjelp». Etter hvert som de minste barna følte seg mer hjemme og trygge i omgivelsene, kunne vi dele oppmerksomheten jevnere. Vi forsikret alle barna at vi var der for dem.

Vi er så heldige som har fått beholde de barna som fyller tre år i siste halvdel av året. Disse barna får virkelig lov til å fortsette i sitt eget tempo i en trygg og god tilværelse. Nå får de sjansen til å være skapende i sitt eget liv. I starten av året var de litt usikre på hva de skulle gjøre og hvem som skulle lede dem. Forbildene var gått over til storebarnsavdeling og de hadde ingen som fortalte dem hva de skulle gjøre. Nå var de regissører i eget liv. Etter et par uker begynte de å forme leken; de gjenskapte mye fra "før sommerferien", men etterhvert kom også nye elementer inn. Det var roing, fisking og butikk besøk. Dette var hendelser fra deres eget liv, og ikke kopiering av andres lek.

Disse barna får en mulighet for å skape sin egen hverdag som bygger på egne erfaringer. Gjennom leken bearbeider de sitt eget liv ved å gjenskape egne opplevelser og handlinger. Muligheten for å være skapende i sitt eget liv gir barna god mestringsfølelse og en anelse av mening. For hver dag ser det ut som at selvfølelsen vokser. Av og til tenker jeg hvordan det hadde vært med selvfølelsen, dersom disse barna hadde fulgt sitt årskull over til storebarnsavdeling. Hadde de da vært kopier av sine forbilder, med redusert forankring av seg selv i sitt eget liv. Eller hadde de etter hvert begynt å skape "sitt eget" med gode impulser fra de større?

ÅRSTIDSGLIMT FRA REGNBUEEN STEINERBARNEHAGE

VINTER

Etter at Julen har klinget ut og hellige tre konger dratt tilbake til fjerne land, alle sangene rundt juletreet danset og sunget, pepperkakehuset knust og spist opp, da er det tid for å puste ut... Det er da alle vintergleder starter på alvor i Regnbuen. I ringen går vi på ski og øver oss på mange forskjellige metoder å stå på ski på. Våre Såringene viser oss gjerne den kunsten, siden de går på skiskole sammen med mange andre barn fra nærområde. Vi står på skøyter og lager piruetter, og barna klarer til og med å være så stille som snøfugg som daler ned fra himmelen. ☺ Vi synger sanger om snemann, lærer å bygge den inne i ringen for så å gå ut og lage den på ordentlig, hvis vi er heldige med kram snø. Hele januar er det vintergleder det gjelder.

I februar er det fortsatt vintergleder, men da mest ute. Det er morsomt med snø! Man kan bygge med den slik som det ikke lar seg gjøre med sand. Det går an å lage snøborg eller bare å rydde område fra alle store snøklumper. Å hakke is fra inngangspartier er også en viktig jobb! Man kan både leke og jobbe og føle seg nyttig!

Inne foregår det mange morsomheter, det er tid for karneval! Vi synger morsomme fastelavns og karnevals sanger, ler og tuller mye. Snølandskapet forvandles til en fargerik landskap... vi lager fastelavns ris med fargerike silkeblomster eller ull. Kostymene til karneval lages, barna tover og syr kostymene med hjelp av de voksne og tar alle rollene inn i leken.

Det er alltid et tema til karneval. Det kan være fest i skogen, fest på slottet, Afrika el.l.

De siste årene har vi hatt trommeslageren Bakari fra Senegal på besøk. Han kommer med mange instrumenter og både store og små trommer og alle får lov å prøve seg. Det er mange rytmer, mye glede og utestemmer er tillatt! Gjett om barna får røde kinn av så mye glede!

Vi pleier å ha forskjellige verksteder hvor barna har mulighet å komme og «hvile seg» etter leken, de varierer litt fra år til år, men bakeverksted hvor man baker fastelavns boller og fruktverksted hvor barna får lage sitt eget fruktspyd fra forskjellige frukter – det har vi hvert år. Og barna kan spise så mange fastelavns boller de bare orker!

HA EN RIKTIG FIN VINTERTID, ALLE SAMMEN!

Inese Upena

Det lille grå egget

Tekst, dukker og foto ved Anita Berge

Det var en påske for lenge, lenge siden, at påskeharen som vanlig hoppet rundt med vakre egg som barna kunne finne. Hopp-hopp-hoppetihopp! – så gjemte han et blått egg. Hopp-hopp-hoppetihopp! – så gjemte han et rødt egg. Og slik fortsatte han, til egg i alle regnbuens farger lå klare til å glede barn på påskeaften.

Men så hadde det seg slik at han en dag slapp opp for maling. Helt tom var han, selv om han hadde ett egg igjen. Og hopp-hopp-hoppetihopp! så la han det grå egget midt blant de fargesprakende eggene han allerede hadde malt.

Påskeaften kom, og glade barn løp rundt for å finne egg. Lykken var stor når de fant ett som var spesielt vakkert. Da tok barna det med hjem og satte det på pynt for at alle skulle få se: Eggene ble vist frem i de vakreste skattekister, lagt på myke fjær, på deilige puter eller stilt til skue i nydelige eggeglass.

Det lille grå egget lå stille og betraktet alt det som skjedde. Å, som jeg skulle ønske at noen ville ta meg med hjem, tenkte egget. Jeg har også lyst til å ligge på silkepute og bli vist frem for hele verden. Men det vil nok aldri skje, så kjedelig og grå som jeg er.

Nett som det var kom en liten gutt gående. Han hadde gjort unna eggejakten og skulle på tur til sin beste venn. For å komme dit, måtte han gå gjennom skogen, og det syntes han var ordentlig skummelt. Derfor somlet han litt i skogkanten, akkurat der egget lå. – Oj, det var en fin, glatt stein, sa han. Så plukket han opp egget og puttet det i lommen.

Egget sukket for seg selv. Nede i den mørke lommen var det jo ingen som kunne se det! Men akkurat når det hadde tenkt den tanken, kjente det en myk barnehånd rundt seg. Gutten var så redd når han skulle gjennom skogen, og når han klemte på egget synes han liksom det hjalp litt. – Jeg tror jeg er til trøst, tenkte egget med seg selv. Og for å hjelpe litt ekstra til, gjorde det seg så glatt og varmt og rundt det bare kunne.

Dagene ble til uker og ukene ble til måneder og egget lå fremdeles i guttens lomme. Hver dag gikk gutten til bestevennen sin, og hver dag klemte han ekstra godt rundt egget når han kom til det skumle stedet i skogen. Det glatte, varme egget gjorde at det ikke var så skummelt likevel. En vakker dag gikk gutten mot skogen og var ikke redd i det hele tatt. Da tok han egget ut av lommen og la det tilbake der han hadde funnet det. – Tusen takk for hjelpen, sa han til egget. Nå tør jeg gå alene.

Akkurat den dagen var kvelden før påskeaften, og påskeharen kom hopp-hopp-hoppetihoppende med vakkert malte egg som vanlig. Han fikk øye på det lille grå egget. – Neimen, ligger du der igjen! Jeg hører du har gjort gode ting dette året. – Det har jeg, sa egget. Men jeg synes likevel det er litt dumt å ligge her og være så kjedelig og grå. Jeg kunne ønske jeg var fargerik og fin som de andre eggene, slik at noen fikk lyst til å se på meg også.

Da stoppet påskeharen helt opp. – Kjedelig og grå! Ingen som har gjort så mye godt som du har kan være kjedelig og grå! Påskeharen plukket opp egget og delte det i to. Egget så på seg selv og kunne nesten ikke tro det. Inni seg hadde han alle fargene i hele regnbuen! Påskeharen fant frem den fineste puten han hadde, og la regnbueegget der slik at alle kunne se det. Så hopp-hopp-hoppetihoppet han videre med eggekurven sin.

Og snipp snapp snute, så var eventyret ute – og egget, det ligger på silkepute!

Tips til å fortelle historien om Det lille grå egget:

Du trenger:

Egg i vakre farger

Et lite grått egg med regnbuefarger i midten

En påskehare

Noen vakre stoffer

Noen små puter eller lignende

Det lille grå egget er tovet. Legg ull lagvis, først i regnbuens farger, så ett hvitt lag og så ett grått lag. Husk at du trenger flere slike egg hvis du skal fortelle historien flere ganger! Eventuelt kan du prøve å nålefilte egget sammen igjen etter bruk, men det er vanskelig å gjøre dette slik at skjøten ikke viser.

De øvrige eggene samt påskeharen er nålefiltet, men disse kan lages akkurat på den måten du

foretrekker – det går jo også an å bruke ordentlige, malte egg.

Fortellingen er fin som bordspill. Ekstra fortryllende blir det hvis barna på forhånd har fått tove hvert sitt regnbueegg. Når du kommer til det punktet der påskeharen deler egget, kan du gå rundt og dele alle barna sine egg så de får se "sin" regnbue.

Anita Berge driver Alveslottet Dukketeater og er også å finne i Tryllefløyten Steinerbarnehage. Hun har skrevet boken "Dukketeater i barnehagen" og holder kurs og forestillinger i barnehager over hele landet.

Private barnehager og lokalpolitikere på Nesodden i samtale

Pprivate barnehager er lovpålagt å ha OTP, obligatorisk tjenstepensjon for sine ansatte.

PBL- A medlemmer har tariffavtale og pensjonsordning som er tilnærmet kommunenes. (Det er mange av disse barnehagene som sliter nå fordi de ikke klarer de høye lønns og pensjonsutgiftene) Barnehagene tilstreber å ha samme pensjonsordninger, men tilskuddene som gis gir ikke anledning til dette for små og mellomstore barnehager.

De fleste private barnehager følger lønnsstigen enten til sin kommune eller PBL sin lønnsstige.

De private barnehagene er under tilsyn av:
Kommunen

Arbeidstilsynet

El- tilsynet

Miljø og helsetilsyn

Branntilsyn

Mattilsyn

Bedriftshelsetjeneste er man lovpålagt å ha for sine ansatte

Private barnehager må følge Norsk lov om barnehager og rammeplan for barnehager. Da finnes det lover om hvor mange ansatte man skal ha pr. barn og hvor stor pedagogtethet det må være.

Det er maxpris på foreldrebetalingen slik at det er tak på hva en barnehageplass kan koste.

Det er konkurranse om førskolelærere slik at private barnehager må tilstrebe lønninger og ordninger på høyde med kommunens.

Gode lønns og arbeidsforhold for sine ansatte er noe private barnehager prioriterer.

Kvalitet på pedagogikken er en av de viktigste prioriteringene

Med full barnehagedekning må man også ha et godt rykte dvs. drive en god barnehage.

Man må ha åpningstider tilpasset samfunnet.

Når det gjelder veien til likebehandling blir man gjennom kostnadsdekningsmodellen straffet for å ha drevet nøkternt innenfor de rammer man har fått tildelt. Disse barneha-

gene blir straffet med mindre tilskudd, mens de som driver dyrt får mer tilskudd.

Kostnadsdekningsmodellen er lite forutsigbar, vanskelig tilgjengelig å forstå utregningen av og fører ikke til likebehandling. Det er på grunnlag av denne modellen kommunen nå gir tilskuddene sine i 2011. Dette fører til at barnehagene har svært forskjellig prosent-sats fra ca. 89% opptil 100%

Nesodden Høyre foreslo på formannskapsmøtet 26. august 2011 å gi 95% sats nå, slik at alle barnehager blir justert opp til minimum 95%. Med en slik løsning ville det bli mye mer forutsigbart for barnehagene og mer rettferdig. Da snakker vi om en stykkpris pr. barn. Dette er på vei mot likebehandling av barn som går i kommunale og private barnehager.

Det ville spare kommunen for administrasjonskostnader for arbeidet med utregningene, fordi de ville bli enklere også for dem. For barnehagene ville det bli enklere å forstå og skape forutsigbarhet.

Unntaksvis må man finne en løsning på kapitalkostnader for barnehagene som har kommet så dårlig ut i år at de er i fare for å bli nedlagt. Disse må få hjelp slik at de kan opprettholde driften. Private barnehager har hjulpet å dra lasset for å nå full barnehagedekning i landet. Mange av de barnehagene som har bygget i senere tid fra 2000-tallet sliter nå med dyre bygg fordi vi ikke lenger har øremerkede statstilskudd, men rammefinansiering. Disse barnehagene har bidratt og hjulpet kommunene med å nå målet om full barnehagedekning. Skal disse nå bli straffet som følge av at finansieringen inngår i kommunale rammer?

Dette er ikke rettferdig ovenfor verken barn, foreldre, ansatte eller private eiere av barnehager.

Så politikere, følg Høyres eksempel! Lag en stykkprisfinansiering! Alle barn er like mye verdt.

Med vennlig hilsen

Björg Lobben Røed

Aurora Steinerbarnehage

Hjelp oss å verne om kvaliteten i barnehagene for barnets skyld!

Ved hjelp av de private barnehagene har Norge nådd målet om full barnehagedekning. Nå er ansvaret for de små og deres fremtid lagt i hendene på Norges kommuner.

I spørsmålet om barnets og barndommens fremtid har vi som voksne mennesker et stort ansvar, enten vi er foreldre, pedagoger, barnehageeiere, barnehageadministrasjon eller politikere. Vi må forvalte vårt ansvar med klokhet, kunnskap og bredt samarbeid mellom ulike instanser. Ellers blir det til syvende og sist barnet som blir den skadelidende part i kampen om tilskudd og effektivisering av barnehagesektoren.

Målet for enhver kommune og kommunepolitiker håper og tror jeg er å opprettholde gode barnehager, nok barnehager og mangfold i sektoren, til beste for kommunens minste innbyggere og deres foresatte.

Det som er i ferd med å skje i Norge er at etter rammetilskuddenes inntog i kommunene vil mange barnehager slite med nettopp å opprettholde god kvalitet.

En del barnehager sloss også for sin egen eksistens. Dermed vil full barnehagedekning heller ikke bli opprettholdt. Mange kommuner har kuttet så mye i tilskuddene fra 2010 at mange er i krise. Dette rammer særlig hardt mindre barnehager, slik er det blitt stor forskjell fra kommune til kommune hva et barn er verd.

Kvalitet er regjeringens slagord når det gjelder barnehager. Det er kvaliteten til våre barns fremtid som nå står på spill.

I effektiviseringens navn betyr det flere barn pr. voksen, mindre plass til hvert enkelt barn, mindre ressurser til foreldrearbeid, innstramming i vikarbudsjetten, innstramming av midler til faglig oppfølging av ansatte og uforutsigbarhet i driften.

Grunnen til dette er at lønns- og driftskostnader må gå sin gang for å opprettholde driften av en barnehage, og da er det bare det som har med kvalitet å gjøre som man kan spare inn på.

Foreldre stå opp og slåss for barna deres. Slåss for det mest verdifulle dere har, nemlig barna. Ikke la dem bli en kasteball i en politisk dragkamp om økonomiske midler. Bruk stemmeretten deres!!!

Dette handler ikke om sutring fra de private barnehagene i Norge, men om harde fakta. Vil kommunene ha nok barnehager, gode barnehager og et mangfold av tilbud til sine innbyggere må politikerne i hver enkelt kommune skaffe seg bred kunnskap om sektoren, som er den største til nå som er blitt rammefinansiert.

Det er solid forskning i dag som viser at den mest økende lidelse hos barn og unge er stress og stressrelaterte tilstander. Disse barna har et felles trekk og det er:

Mangel på trygghet, forutsigbarhet, oversikt og tilknytning.

Disse fire forholdene er helt vesentlige for å utvikle harmoniske og friske mennesker, og det er dette som er i ferd med å bli tatt fra barna våre i rammefinansieringens navn.

Så kjære politikere:

Dette handler om noe mye større enn økonomi. Det handler om å forvalte våre barns fremtid, så vi ber dere:

Vær i dialog med oss som kjenner barnehagene nært inn på livet!

Ta imot den kunnskap vi har å tilby dere!

Vær våre samarbeidspartnere, så skal vi være en lojal ressurs som kommunen og kommunens innbyggere vil ha god støtte i og bruk for.

Det er hard jobbing å drive private barnehager og stort utbytte er et ukjent begrep for de fleste av oss. Det som driver oss er som regel engasjement for barn og barndom, pedagogisk kvalitet og gode barnehager for store og små. Vi ønsker å overleve og gi innbyggerne et tilbud vi kan stå inne for og være stolte av. Ønsket er å sikre barn en god og trygg oppvekst.

Så forvalt det rammetilskuddet dere har fått til fremtidens beste. Tenk på barna!

Björg Lobben Røed.

Til alle steinerpedagoger.

*Vi trenger deg som pedagog og leder
for småbarnsavdeling i Haugtussa Steinerbarnehage
i Ås fra høsten.*

*Bli en del av et godt pedagogisk miljø i en 4-avdelings barnehage.
Les mer om oss på www.haugtussasteinerbarnehage.no*

Hilsen,

Styrer Margrete Wiig.

*Ta kontakt for mer informasjon på tlf 64944870.
Send søknad til haugtussa.steinerbarnehage@gmail.com*

Alvestua Musikkbarnehage i Tvedestrand, Sørlandet søker 70% pedagogisk leder / styrer

Stillingen er et engasjement frem til juli 2012, med stor mulighet for fast ansettelse fra august 2012. Snarlig tiltredelse.

Vi søker en engasjert førskolelærer-gjerne med bakgrunn fra steinerbarnehage- i 30% stilling som styrer og 40% stilling som ped.leder.

Alvestua Musikkbarnehage - en liten og trivelig privat barnehage, med én avdeling på 15 barn fra 2-5 år. Vårt konsept er inspirert av steinerpedagogikken. Musikk og sangglede står i fokus hver dag.

Vi lever med årstidene, lager økologisk mat, jobber med eventyr, sirkus, dukketeater, kunst og natur.

Søknad, eller henvendelser for info til: alvestua@yahoo.no

Les mer om barnehagen på: www.alvestua.no

Barnaårens betydelse för livet som vuxen
24 - 29 juni 2012 på Skillebyholm, Järna

INITIATIVETS KRAFT

LIVFULL LEK • IDÉRIKA INITIATIV • LEKFULT LIV

Initiativkraft förutsätter närvaro, mod och viljekraft.

Barn som leker fritt och livfullt övar sin spirande initiativförmåga.

Barn som skall bestämma allt i vardagslivet som de ännu inte är mogna för (Lex kläder, mat, utflykter) tar ut en kraft i förskott, som de behöver senare i livet som "vuxeninitiativkraft".

Vi samtalar och lyssnar till föredrag kring temat. Vi övar eurytmi och berättande. Vi sjunger och musicerar, målar och gör dockspel.

Skillebyholms kultur och natur ger oss inspiration.
Den biodynamiska utbildningsgården i Ytterjärna bjuder på rofylld sommarmiljö och läckra måltider från egna odlingar.

**VÄLKOMNA ALLA FÖRÄLDRAR OCH PEDAGOGER
- ALLA BARN-ENGAGERADE**

Kursledare: Anna Stina Eriksson,
Liselott Karlsson-Selén, Gudrid Malmsten,
Hanna Saugbjerg, Ulrike von Schoultz m.fl.

Kursavgift: 6300kr.
inkl. boende i enkelrum och måltider.
(2000 kr betalas vid påsktillfället och är avgift för 2012)
(Enkelrum betalas per lägenhet)

Anmälan och information:
Stiftelsen Skillebyholm, 153 91 Järna
Tel.08-551 577 85, vardagar 09.00-12.00
www.skillebyholm.org
info@skillebyholm.org

Kalender

mars

19-20 Kurs i småbarnspedagogikk
Berle

kurs@rshoyskolen.no

april

1-5 Internasjonalt stevne for førskolelærere
"The Descent of the Ego in the growing
Human Being"
Dornach

www.iaswece.org

mai

3-4 Årsmøtet 2012
for Steinerbarnehageforbundet
Hurum

www.steinerbarnehagene.no

4-6 Barnehagestevnet
Hurum

post@askeladdensteinerbarnehage.no

juni

22-29 Barnaårens betydelse för livet som vuxen
Skillebyholm, Järna

www.skillebyholm.org

For kurser i Danmark og Sverige:

www.antroposofisk-kalender.dk

www.steinerseminar.dk

www.steiner-seminariet.dk

www.marjattaseminarium.dk

www.steinerhogskolan.se

Bilde: Solveig Berntsen

VERDENSSTEVNET FOR LÆRERE OG FØRSKOLELÆRERE I DORNACH

**Verdensstevnet for førskolelærere:
1.-5. april 2012**

**Verdenslærerstevnet for lærere:
9.-14. april 2012**

Samme tema for begge stevner:

Arbeidstittel på norsk: **Jegets inkarnasjon i det oppvoksende mennesket.**

På tysk: **Die Einverleibung des Ichs in den werdenden Menschen.**

På engelsk: **The Descent of the Ego in the growing human being.**

I begynnelsen av første foredrag i "Allmenn menneskekunnskap", av Rudolf Steiner, kan vi lese: "Oppgaven for oppdragelsen innebærer åndelig sett å bringe sjeleånden i samklang med

kroppslegeme eller legemskroppen. De må komme i harmoni med hverandre, må avstemmes til hverandre -.

Denne utfordringen gir oss tema for konferansen 2012.

Fra fødsel og videre oppover i barne- og ungdomsår trenger vi å vite og forstå hvordan vi skal bistå det oppvoksende barnet.

Begrepet Jeg eller Selvet er slik at det hele tiden bør reflekteres over fra ulike synspunkter for å holde tanker/idealene levende og fleksible med hensyn til en steinerpedagogisk metodikk og didaktikk.

Ellen Fjeld Køttker

**Kontaktinformasjon for
steinerbarnehagene
og steinerskolene i Norge fins på
www.steinerskolen.no
www.steinerbarnehagene.no**

B ECONOMIQUE

Returadresse:
Årstidsbrevet,
Birkebeinervegen 18,
2618 Lillehammer.

